

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

63. Gesta PP. in Piscaria, & P. Henrich. vexatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

Restabat Præfecti Manuelis, & P. Henrichez libertas redimenda; hos Badagæ negabant amissuros nisi numeratis vt pactum fuerat millibus pardaïorum, decem. Hic dum Fernandez deliberat argento an ferro agendum sit, cum captiuis Badagæ in interiora littoris se abdunt: premit eorum terga sine mora Fernandez, oblessoque illorum castro, ignem iis & ferrum minatur nili quantocyus captos reddant; verum in promptu reperiunt barbari, quo illum atrocius terreant: decernunt Henrichem tranfacto per medium hominem palo induere, atque in specimen excogitatæ ab se crudelitatis in alios quinquaginta, ita dirè confixum ad Fernandem remittere: horum maturè præmonitus Fernandez certandi consilio superfedît, & redemptionis pecuniariæ videri voluit denovo negotium mouere; interim clam misit ad Regem Bisnagæ (cuius erant clientes Badagæ) qui captos sibi ab eo donari humaniter peteret: sed inhiantes auro Badagæ truculenti, catena Henrichem vinciunt visitata in eos barbarie quorum fugæ maximè cautum volunt, morti tamen iis inferendæ quam inhibendæ fugæ magis idonea; retorta in dorsum cervice ita eos ligant, vt à collo in pedes catenæ vix palmus intercedat: durauit tormentum hoc Dei seruis integro trimestri, & accedente corporis tumore aliisque à victu famelico, miseris & cruda quæ tunc rigebat hyeme, mirum fuit tot malis viuentem defungi: impetratum tandem à Rege Bisnagæ vt dimitteretur, haud tamen ita gratuito quin Pardais mille redimenda eius & comitum libertas fuerit ex Badagis.

63.
Gesta PP. in
Piscaria, &
P. Henrich.
vexatio.

Certè viri tam insignis vita, nullo fati emi valebat pretio & Piscariæ incolæ à quibus ille pro communi parente amabatur, illam suo quoque seruari sanguine optassent: ab exhaustis demum tot miseris libero, nullum fuit dulcius leuamen, quàm sollicita & velox oræ illius inspectio, calamitosi gregis confirmatio & instauratio sacrarum ædium quas igni aut ruina Mauri euerterant. Eadem illius socios, nec absimili fructu occupatio agebat; sex centos quot annis, vel octingentos ex adultis Christo adscribebant; continui erant in concionibus ad viros; doctrinæ rudimentis ad pueros, ministrandis tam numerofo populo Sacramentis vt multis locis videretur annus solidus iubileo coli: nosocomium Punicali statutum, apertus in illud Christianis iuxta & infidelibus aditus, vnde cumque illuc è littoribus vicinis reciperent sese: pharmacis, omnique alio curabantur, & recreabantur subsidio, & quidem tam liberaliter, & benigne, vt nulla ægrè res tantum nomen religioni Christianæ pepererit: singularis tamen eorum exitit in iuandis miseris caritas, pestilentia interdum, oram illam maritimam populante, vbi solicum essent animorum & corporum medici; attulere vtrisque opem omnem quam & poscebat duplex necessitas, & præstare illorum tenuitas poterat, quosdam enim contagio afflatos, alios onere ministerij oppressos, tantum non mors abstulit, priusquam sua regioni sanitas rediret. Sed lata per id tempus animorum messis locupletauit Ecclesiæ horrea:

rea:

rea: nam illa demum fiducia beatitudinis, paucas intra horas potiundæ, idololatrias moribundos facile inducebat, vt Christi esse vellent, & c. Christi fontibus renasci; & accessere his magno numero empti ex partibus ethnicis vilissimo pretio infantes, qui vix gratiæ vitam, casto innocentia balneo adepti, in æternam vt plurimum transibant. Hac Apostolica largitatis profusione multiplici in utilitates alienas, nusquam animi sui priuatis officiebant profectibus, etsi enim illorum vita omnis gymnasium erat virtutis perpetuum, & meriti titulus, sed religiosum professi nomen & Ordinem certis illic regulis tenebantur quibus ad sanctimoniam propriam maiori nisu fructuque contenderent, & in aliis iuuandis cautius, & efficacius versarentur: tertio quoque mense ex littoralibus Piscaria conueniebant omnes Punicalem & horam quotidie vnã constanti more, meditationi diuinorum tribuere soliti, ternas illic & quaternas dabant. Patri Henrichez præsidii suo euoluebant animi sui intimas rationes, pœnis seipso priuatim & palam macerabant, & confessione delictorum generali præmissa, religiosa ritè instaurabant vota. Paucis inde diebus confidebant omnes inuicem audituri de vario gestorum & diligentia successu quem in locis sibi concreditis singuli nacti essent; de numero initiatorum sacro Baptismate; de præsidii atque industria quæ per se quisque expertus fuisset in lucrum animarum vberiori prouentu adhiberi; consultabatur ad hæc inter illos de Christi regno vterius in mediterranea dilatando, & iis quæ parta fuerant conseruandis: mutuis demum instructi consiliis, & experimentis; auctique nouo animorum, & virium robore, post sanctos amplexus salutationum, suam quisque in Prouinciam redibant, & his Ecclesia Piscaria affluebat secundis, & beneficis flatibus, cum repentinus ab inferis turbo pænè omnia disiecit ac perdidit, huius augur non fallax Noronia, cum successuro sibi Proregi lococedens, vt renauigaret in Europam, significauit Patri Henrichez, Cotigno Piscaria Præfecto datum ex aulâ successorem, qui esset illam Christianitatem breui euersurus, quo certe nihil fuit propius; mox enim homo pecuniæ fame insaniens, vexare miseros pisces intolerandis modis: ius illis metiri, & dicere ex marsupij sui compendio, sententias licitari; cumque vnionum illic piscatio (quæ vnum illarum nationum patrimonium est) multa necessario inuehat inter diuersos populos dissidia, & lites, de limitibus cuique ad piscandum præfixis, pronuntiare Præfectus venali ore ab eius partibus, qui plus apud se iuris & gratiæ pecuniã parasset; pars aduersaria iniuriam quæta infremere, indignataque ferociter, ius suum armis repossidere, nihilque iam erat procliuus quam vt cruento certamine res dirimeretur, nisi pacis Henrichez intercessor venisset: fregit illius deprecantis, & dissuadentis auctoritas furorem ruentium in reciproca exitia, & clades; in sancienda vero certa pace cœpit esse vtrimque barbaris suspectus, creditusque parti plus iusto contrariæ fauere, quod litem componere satagens, ex æquo & bono, damnum & vtile inter litigantes

partiretur, pars vero utraque deberi sibi contenderet omnia, aduersanti nihil. His apud barbaros suspicionibus laborans versisque, ut fit tumultuare vulgo in opiniones non dubias, post in calumnias; insimulatus est iniqui in partes alteras fauoris quasi factiosus, tantoque apud illos, flagrauit odio ut coactus sit Cocinum recedere; fuitque prodigio simile hostilibus inter se animis dissidentes, conuenisse tamen vnus in odium quem tot annis parentem, & præceptorem coluerant; oblitosque reuerentiam & amorem quibus, eatenus virtutem eius emeritam fuerant profecuti, & exhausta pro se ab eo pericula. Sed enim Deus suorum merita sic solet excoquere, & exaggerare, cauens item eorum gestis illustribus, ne qua innascatur inanis gloriolæ scoria. Inuisum tres annos habuere, quibus identidem ad eos reuisens, paterno dolore filiorum in Christo, apud Deum lamentabatur furorem cæcum, cruciabatque se vtronea pro illis suimet afflictatione, ex quo factum ut mœror animi, & attenuati debilitas corporis, in morbos illum coniceret diuturnos, & tædio graues: at ij ad ista immoti, hostilitate pertinaci populus aduersus populum armati furere, trucidare, familias integras delere; ex quibus Prorex ne quid funestus sequeretur, legauit illuc extraordinarium iudicem, cui procul affabilitate agendum fuit velut cum belluis, exterminandi alij extra regionem, alij bonis vniuersis, bonorum parte multandi reliqui, sed his exasperata magis quam domita quæ plus armis pollebat factio, ex coniuratis secum pagis Rectores populi in consilium vocat, de prælio in aduersam partem decernendo; quæ numero & viribus longè inferior, sibi metuens nutabat essetne hanc belli aleam expertura, an sedes alibi securas relictis patriis quæsitura. Id vbi rescit Henricus Punicali tunc æger à P. Sylueria Prouinciæ præside per certum hominem petiit calamitosæ illi Christianitati succurreret, & conniteretur quantum posset eius perniciem remedio aliquo potenti, & festinato præuerrere: distentus negotiis sacri quæsiturum tribunalis Sylueria, Francisco Perez negotium mandat, operario in paucis strenuo, sed suauitatis in agendo miræ, proin rei præsentis maxime opportuno: duplici Perez Cocino in Piscariam nauigatione (iter ducentorum, & quinquaginta milliarium est) quod oræ pars altera semper hyeme vexaretur, crebrum qua mari ab tempestatibus qua terra ab ethnicis barbaris vitæ periculum adiit: verum ad Piscariæ salutem eò demum saluus applicuit, & tam habili modo negotium lubricum versauit, ut ante omnia Rectorum de bello qui conuocatus fuerat Senatum soluerit; inde primariis capitibus partium in templum coactis, persuaserit mutæ pacis sanctissimum sempiternumque iurandum, & instaurationem obsequij Rom. Ecclesiæ deuoti: conciliauerit denique inter se vniuersos, sepultaque omni præteritarum iniuriarum memoria perpulerit etiam filios, occisorum vindictam parentum inimicis donare, qui nodus in hoc negotio erat summè inextricabilis, sancita est ambarum partium gratulationibus miris hæc integratio concordie præsentis;

stinæ; sed Patris Henrichez voluptate incomparabili, cum ic̄ti fœderis peracto ritu Pantagatinos illos seu populi Rectores vidit salubriora iam sapere, sibi que accidere supplices, & molestiarum rogare veniam, quibus illum toto triennio vexassent: at is rebus illorum persanatis gaudebat tantopere, vt suis dolere non posset: flets ergo & benignè complectens, illum sibi spondentes filiorum amorem veterem & obsequentiam, in paterna vicissim recondidit viscera; & difficultates, quanquam grauissimas, iucunde suscepit quæ illi fuerunt deuorandæ in reuiscendis vicatim locis oræ illius singulis, instaurandaque illic diuinæ legis obseruatione sacrorum vsu, & Christianis operibus, præcedentium turbarum occasione diu flocci habitis. Ad hoc illi venere suppetias socij, ex quibus Iacobus Soueræius lethalius recens vinculis ereptus: Christianorum enim coloniam atroci Principis ethnici oppressam tyrannide, in sedes quietas deduxerat, quamobrem tentus, à barbaro Christiani nominis inimicissimo dirè habebatur seruabaturque ad longam, & crudelissimam lanienam si apud tyrannum minax Lusitanorum metus quam irati furor minus potuisset, sibi ergo malè ab iis timens liberum dimisit.

At contra toties iam dictam Badagorum gentem, nulla fatis miseros Piscariæ accolæ Christianos vis & cautio tuebatur, excursionibus repentinis ingenti numero armati profuebant, priusque ad muros conspiciantur, quam nuntiarentur moturi ex montibus, & improuisis rei, libertatis, & vitæ cladibus dilacerabant infelices. Quibus fracti & fessi tandem deliberant, agitantque inter se communi consilio oppidorum primores de mutando solo, migrandoque illuc vbi foret gemmarum piscatio commoda, & habitatio à Badagis tuta: visa illis pars quædam littoris Zeilanensis è regione Piscariæ omnium ad hoc aptissima; verum ad eos illuc transferendos, præstandamquè illis possessionem littoris securam, Constantini Proregis expetebantur arma, & animus; ijs impetrandis, nostrorum preces interponunt Parau, & Pardaos ad tricies mille in partem aliquam sumptuum. Non egebat Proregis misericors pectus vlla prece ad subleuandas Christianorum molestias; & commodum: voluebat tunc animo expeditionem, quam si Deus euentu secundo dignaretur, & conducebat magnopere desiderio Parauorum, futura erat rei Lusitanæ perutilis. Iafanapatanum à nobis non semel, antehac nominatum, pars est insulæ Zeilani longo in mare procurrrens acumine, septentrioni obuersa, ipsaque aded & regnum, & insula; quoties maris restagnatione depressioribus inundatis à Zeilano diuiditur. Leucas ab occasu obrinet quadraginta, sexque insuper ab ortu, ad austrum quæ latior quatuordecim, ad septentrionem quæ definit tres tantum, molle spirat, & beatum cœlum, abundat solum palmis, & aromaticis fruteris & iugi perennium fontium irrigatione; & quanquam vix nono subtrionibus situm gradu, gaudet tamen frigore peramœno. Verum tot naturæ delitiis locuples, parere cogitur iniquissimo, & crudelissimo tyranno,

64.
Parau, metu Badagoram parant sedes mutare.